

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра іноземних мов професійного спрямування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАЄВА

Майя _____ вересня _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Латинська мова

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Освітньо-професійні програми:

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Робоча програма навчальної дисципліни «Латинська мова». – Одеса: ОНУ, 2023. – 25 с.

Розробники: Миронова Л.А., старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування; Ульянова В.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов професійного спрямування

Протокол № 1 від “ 1 ” вересня 20 23 р.

Завідувач кафедри _____ “ Олена НАБОКА ”

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

_____ “ Наталя БІГУНОВА ”

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»

_____ “ Інеса АЗАРОВА ”

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 2 від “ 1 ” вересня 20 23 р.

Голова НМК _____ “ Олена ГРИГОРОВИЧ ”

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов професійного спрямування

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов професійного спрямування

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 2/2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	2-й
		<i>Практичні</i>	
		36 год.	14 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	76 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит/іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: з'ясувати роль латинської мови в процесі формування сучасних германських мов, ознайомити здобувачів вищої освіти з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок перекладу зі словником латинських текстів та використання латиномовної лексики у навчальній, науковій та професійній діяльності; розширити лінгвістичний світогляд. Робоча програма дисципліни передбачає вивчення елементарного курсу граматики та найуживанішої латинської лексики як невіддільної частини інтернаціонального словникового фонду. Кінцевою метою практичних знань є вміння перекладати та робити граматичний розбір текстів згідно з параметрами, що відповідають основним темам курсу.

Завдання:

Освітні:

- сформувати у здобувачів вищої освіти загальні компетентності (знання, вміння та навички), вміння вчитися та продовжувати навчання впродовж життя;
- сприяти розвитку здібностей, здатності до самооцінювання та самостійного навчання, що дозволяє продовжувати освіту протягом життя;
- розвинути у здобувачів освіти наукове мислення, сформувати навичку самостійного пошуку та переробки наукової інформації у галузі мовознавства;

Пізнавальні:

- залучати здобувачів освіти до академічних видів діяльності, які активізують і розвивають пізнавальні здібності та здатність до аналізу;

Практичні:

- сформувати загальні фахові компетентності для забезпечення використання латинської мови в академічному та професійному середовищі;
- навчити самостійно працювати зі словником та новою лексикою, розпізнавати форми слів;
- вміти перекладати, інтерпретувати латинські речення та тексти середньої складності, які передусім стосуються спеціальності;
- ознайомити з ефективними стратегіями самостійної роботи для засвоєння матеріалу латинської мови у вищій школі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральної компетентності (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальних компетентностей (СК):

СК01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- латинський алфавіт, правила читання та постановки наголосу;
- правила запису всіх частин мови у словнику;
- парадигми відмінювання іменників та прикметників;
- систему часів латинського дієслова;

вміти:

- самостійно виконувати переклад латинських речень та текстів;
  - аналізувати форми слів, виділяючи лексичні значення коренів та морфологічні функції афіксів;
  - користуватись латинським словником для граматичного розбору та перекладу текстів.
- використовувати паремійний фонд латинської мови.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фонетика. Частини мови: іменник, прикметник, дієслово.

Тема 1. Історія розвитку та фонетика латинської мови.

Виникнення та періодизація латинської мови. Вплив латинської мови на формування германських мов. Латинський алфавіт. Правила читання. Правила наголосу.

Тема 2. Частини мови. Іменник.

Загальна характеристика іменника. Категорії іменника. Запис іменника у словнику.

Тема 3. Іменники I відміни.

Ознаки іменників I відміни. Визначення основи. Відмінкові закінчення іменників I відміни.

Тема 4. Дієслово в системі мови.

Граматичні категорії дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Запис дієслів у словнику. Наказовий спосіб (*modus imperativus*). Заперечні форми наказового способу.

Тема 5. Теперішній час дійсного способу активного стану.

Відмінювання дієслів у теперішньому часі. Сполучні голосні. Особливості відмінювання дієслова *sum, esse*.

Особові займенники. Відмінювання займенників. Вживання займенників у реченнях.

Тема 6. Іменники другої відміни.

Характеристика іменників II відміни. Роди іменників. Особливості відмінювання іменників II відміни.

Тема 7. Прикметники першої групи.

Прикметники I та II відмін. Запис прикметників у словнику. Відмінювання прикметників. Узгодження прикметників з іменниками.

Змістовий модуль 2. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни. Система інфекта. Система перфекта.

Тема 8. Пасивний стан латинських дієслів.

Утворення теперішнього часу пасивного стану. Вживання відмінків при дієсловах у пасивному стані. Способи перекладу дієслівних форм українською мовою.

Тема 9. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів.

Утворення форм минулого часу. Відмінювання дієслова *sum, esse* в минулому часі.

Тема 10. Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів.

Особливості утворення майбутнього часу. Вживання сполучних голосних. Способи перекладу форм дієслів засобами рідної мови.

Тема 11. Іменники III відміни.

Класифікація іменників III відміни. Запис іменників III відміни у словнику. Особливості відмінювання. Винятки іменників III відміни за формою та за родом.

Тема 12. Прикметники другої групи.

Класифікація прикметників III відміни. Характерні закінчення прикметників. Запис прикметників у словнику та визначення основи. Відмінювання прикметників III відміни. Узгодження з іменниками.

Тема 13. Іменники четвертої та п'ятої відмін.

Особливості відмінювання іменників IV відміни. Деякі способи утворення іменників четвертої відміни. Основні ознаки та відмінювання іменників V відміни. Винятки щодо роду.

Тема 14. Чотири основні форми та три основи дієслова.

Основні форми латинського дієслова. Запис дієслів у словнику в чотирьох формах. Визначення трьох основ дієслова. Часи система інфекта. Часи системи перфекта.

Тема 15. Часи системи перфекта.

Типи основ перфекта. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу активного стану. Відмінювання дієслів у давноминулому часі дійсного способу активного стану. Утворення майбутнього часу доконаного виду дійсного способу активного стану.

Тема 16. Пасивний стан часів системи перфекта.

Дієприкметник минулого часу пасивного стану. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу пасивного стану. Давноминулий час дійсного способу пасивного стану. Утворення майбутнього часу доконаного виду дійсного способу пасивного стану.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього го	У тому числі				Усього го	У тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Фонетика. Частина мови: іменник, прикметник, дієслово.										

Тема 1. Історія розвитку та фонетика латинської мови.	8		4		4	8		2		6
Тема 2. Частини мови. Іменник.	6		2		4	6		2		4
Тема 3. Іменники I відміни.	6		2		4	6				6
Тема 4. Дієслово в системі мови.	6		2		4	6		2		4
Тема 5. Теперішній час дійсного способу активного стану.	6		2		4	6				6
Тема 6. Іменники другої відміни.	6		2		4	6				6
Тема 7. Прикметники першої групи.	4		2		2	6				6
Разом за змістовим модулем 1.	42		16		26	44		6		38

Змістовий модуль 2. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни. Система інфекта. Система перфекта.

Тема 8. Пасивний стан латинських дієслів.	6		2		4	6		2		4
Тема 9. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів.	4		2		2	4				4
Тема 10. Майбутній час недоконаного виду дійсного способу	4		2		2	4				4

активного та пасивного станів.									
Тема 11. Іменники III відміни.	8		4		4	6		2	4
Тема 12. Прикметники другої групи.	6		2		4	4			4
Тема 13. Іменники четвертої та п'ятої відмін.	4		2		2	4			4
Тема 14. Чотири основні форми та три основи дієслова.	6		2		4	6		2	4
Тема 15. Часи системи перфекта.	6		2		4	6		2	4
Тема 16. Пасивний стан часів системи перфекта.	4		2		2	6			6
Разом за змістовим модулем 2.	48		20		28	46		8	38
Усього годин	90		36		54	90		14	76

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
	Змістовий модуль 1. Фонетика. Частина мови: іменник, прикметник, дієслово.		
1.	Тема 1. Історія розвитку та фонетика латинської мови. Виникнення та періодизація латинської мови. Історія розвитку латинської мови. Характеристика латинської мови як складової частини індоєвропейської мовної сім'ї. Вплив	4	2

	<p>латинської мови на формування германських мов.</p> <p>Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Кількість голосних і приголосних їх фонетична вимова. Вивчення буквосполучень приголосних та голосних. Особливості вимови дифтонгів. Довгота і короткість складів. Постановка наголосу. Читати слова, дотримуючись правил вимови : впр. 2, 3 на стор.28, підр. Сторчової Т.В.</p>		
2.	<p>Тема 2. Частини мови. Іменник.</p> <p>Загальна характеристика іменника. Граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок, відміна. Розподіл іменників за п'ятьма відмінами. Запис іменника у словнику. Скорочені позначення роду, числа та відмінків. Визначення основи іменника.</p> <p>Виконати тренувальні вправи на визначення відміни та основи іменників: впр. 1, 2 стор. 39 підр. Сторчової Т.В.</p>	2	2
3.	<p>Тема 3. Іменники I відміни.</p> <p>Основні ознаки іменників першої відміни. Рід іменників. Словникова форма іменників 1 відміни. Відмінкові значення. Відмінювання в однині та множині. Вживання іменників 1 відміни з прийменниками in, cum, ex. Провідміняти письмово в однині та множині іменники за власним вибором. Читати та перекладати речення: вправи 3, 4, стор. 40, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	
4.	<p>Тема 4. Дієслово в системі мови.</p> <p>Граматичні категорії дієслова та їх назви латинською мовою. Особа, дієвідміна, стан, час, спосіб, число. Основа теперішнього часу. Неозначена форма дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Запис дієслів у словнику. Виписати зі словника дієслова до всіх дієвідмін, визначити основу та виділити кінцеву літеру основи. Утворення наказового способу. Визначити дієвідміну дієслів: вправа 2 а, стор. 55, підр. Сторчової Т.В. Утворити форми наказового способу: вправа 2 с, стор. 55, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	2
5.	<p>Тема 5. Теперішній час дійсного способу активного стану.</p> <p>Особові закінчення дієслів теперішнього часу дійсного способу активного стану. Відмінювання дієслів у теперішньому часі. Сполучні голосні. Особливості відмінювання дієслова sum, esse. Утворити вказані форми особи та числа дієслів: вправа 4b, стор. 56, підр. Сторчової Т.В. Перекласти утворені форми дієслів. Знайти помилки у реченнях: вправа 8, стор. 56, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	

6.	<p>Тема 6. Іменники другої відміни. Характеристика іменників II відміни. Основна ознака іменників II відміни та їх рід. Відмінювання іменників другої відміни. Словникова форма іменників на – er. Вживання II відміни з прийменниками (in, cum). Особливості відмінювання іменників середнього роду. Читати, перекладати текст “ Lucilius et Syrus” на стор. 42, підр. Сторчової Т.В. Визначити відмінкові форми іменників, визначити їх основу.</p>	2	
7.	<p>Тема 7. Прикметники першої групи. Граматичні категорії прикметника. Прикметники I та II відмін. Родові закінчення прикметників I групи. Словникова форма. Відмінювання прикметників першої групи. Місце прикметника у словосполученні та узгодження за родом, числом, відмінком (узгоджене означення). Провідміняти словосполучення в однині та множині. Виконати вправи 2, 3 на стор. 70, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	
	<p align="center">Змістовий модуль 2. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни. Система інфекта. Система перфекта.</p>		
8.	<p>Тема 8. Пасивний стан латинських дієслів. Утворення теперішнього часу пасивного стану. Неозначена форма дієслова теперішнього часу пасивного стану. Вживання відмінків при дієсловах у пасивному стані. Способи перекладу дієслівних форм українською мовою. Визначити особу, число та стан дієслів: вправа 2d, стор. 55, підр. Сторчової Т.В. Перекласти речення, трансформувати активну конструкцію у пасивну та навпаки. вправа 9, стор. 57, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	2
9.	<p>Тема 9. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів. Утворення форм минулого часу за допомогою суфіксів. Відмінювання дієслова sum, esse в минулому часі. Утворити форми дієслів відповідно до вказаної особи та числа: вправа 5b, стор. 83, підр. Сторчової Т.В. Провідміняти письмово дієслова у минулому часі, виділити суфікси і закінчення, зробити переклад утворених форм: вправа 1, стор. 82, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	

10.	<p>Тема 10. Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів.</p> <p>Особливості утворення майбутнього часу. Вживання сполучних голосних. Способи перекладу форм дієслів засобами рідної мови.</p> <p>Переклад та аналіз тексту “In schola nostra”, стор. 85, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	
11.	<p>Тема 11. Іменники III відміни.</p> <p>Основна ознака іменників III відміни. Запис іменників III відміни у словнику. Класифікація іменників III відміни. Рівноскладові та нерівноскладові іменники. Характерні закінчення іменників чоловічого, жіночого, середнього роду. Утворити форму родового відмінка іменників та визначити їх групу та основу, провідміняти іменники в однині та множині: вправа 1, стор. 99, підр. Сторчової Т.В.</p> <p>Читати, перекладати текст “De Ulixе, viro audaci et prudenti”, стор. 113, підр. Сторчової Т.В. Визначити форми іменників.</p>	4	2
12.	<p>Тема 12. Прикметники другої групи.</p> <p>Класифікація прикметників III відміни. Характерні закінчення прикметників. Запис прикметників у словнику та визначення основи. Відмінювання прикметників III відміни. Узгодження з іменниками I, II, III відмін. Відмінювання словосполучень в однині та множині.</p> <p>Узгодити прикметники III відміни з іменниками: вправа 3, стор. 112, підр. Сторчової Т.В. Виписати прислів'я з прикметниками, визначити їх відміну, відмінок та число.</p>	2	
13.	<p>Тема 13. Іменники четвертої та п'ятої відмін.</p> <p>Основна ознака іменників 4 і 5 відмін та їх рід. Словникова форма іменників. Особливості відмінювання іменників IV відміни. Деякі способи утворення іменників четвертої відміни. Відмінювання іменників V відміни. Винятки щодо роду. Фразеологізми зі словом res.</p> <p>Провідміняти в однині та множині словосполучення: вправа 2, стор. 131, підр. Сторчової Т.В.</p> <p>Читати, перекладати текст А стор. 132, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	

14.	<p>Тема 14. Чотири основні форми та три основи дієслова. Основні форми латинського дієслова. Запис дієслів у словнику в чотирьох формах. Супін (supinum) - віддієслівний іменник. Визначення трьох основ дієслова. Класифікація часів. Часи системи інфекта: теперішній час, минулий та майбутній часи недоконаного виду. Часи системи перфекта: минулий час доконаного виду; давноминулий час; майбутній час доконаного виду. Виписати зі словника дієслова у чотирьох основних формах, виділити закінчення та основи, визначити дієвідміну.</p>	2	2
15.	<p>Тема 15. Часи системи перфекта. Основні способи утворення основ перфекта. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу активного стану. Відмінювання дієслів у давноминулому часі дійсного способу активного стану. Утворення майбутнього часу доконаного виду дійсного способу активного стану. Ознайомлення з основними видами перфекта. Читання та перекладати діалог на стор. 148, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	2
16.	<p>Тема 16. Пасивний стан часів системи перфекта. Дієприкметник минулого часу пасивного стану. Утворення, вживання та переклад дієприкметника українською мовою. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу пасивного стану. Давноминулий час дійсного способу пасивного стану. Утворення майбутнього часу доконаного виду дійсного способу пасивного стану. Способи перекладу дієслів у пасивному стану часів системи перфекта. Провідміняти дієслова в пасивному стані, перекласти утворені форми. Переклад та граматичний аналіз тексту “De Troja capta”, стор. 215, підр. Сторчової Т.В.</p>	2	
	Разом	36	14

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		очна	заочна
	Змістовий модуль 1. Фонетика. Частини мови: іменник, прикметник, дієслово.		
1.	Тема 1. Предмет, завдання і значення курсу. Короткий виклад історії латинської мови. Підготувати повідомлення про місце латинської мови в сучасному світі, її використання в сферах життя, вплив на рідну мову, на мови германської групи. Виписати відомі цитати, висловлювання, прислів'я латинською мовою. Поділ слова на склади. Читання фонетичних вправ. Поставити наголос у словах, пояснити правила вимови та наголосу: вправи 1, 3 на стор. 9 - 10 «Методичних рекомендацій».	4	6
2.	Тема 2. Виписати зі словника іменники, окремо записати основу та вказати відміну. Знайти похідні слова в українській та іноземних мовах, що утворилися від латинських іменників. Особливості запису деяких іменників у словнику. Виконати вправи 1, 2 на стор. 11 «Методичних рекомендацій».	4	4
3.	Тема 3. Неузгоджене означення та способи його передавання українською мовою. Поставити іменники у правильній формі: вправа 4, стор. 12 «Методичних рекомендацій». Написати слова, що походять в українській мові від латинських іменників I відміни. Читати, перекладати, зробити граматичний аналіз тексту “De Italia” на стор. 11 «Методичних рекомендацій».	4	6
4.	Тема 4. Вивчити напам'ять назви граматичних категорій дієслова. Виписати зі словника дієслова 1-4 дієвідмін, визначити їх основу. Утворити форми наказового способу однини та множини, заперечну форму. Перекласти утворені форми українською мовою. Виписати дієслова, які становлять винятки з правил, та утворити до них всі форми наказового способу.	4	4

	Утворити неозначену форму дієслів, визначити їх основу (вправа 1, стор. 27 «Методичних рекомендацій»).		
5.	Тема 5. Виписати зі словника дієслова до кожної дієвідміни, провідміняти їх та перекласти утворені форми. Читати, перекладати, аналізувати текст “Кефей, Кассіопея та їхня донька Андромеда” на стор. 168, підр. Сторчової Т.В. Виписати всі слова з тексту у словникових формах. Особові займенники. Відмінювання займенників. Перекласти українською мовою речення з вправ 1, 2 на стор. 14 «Методичних рекомендацій».	4	6
6.	Тема 6. Знайти у словнику іменники II відміни, виписати їх у початкових формах, виділити основу та провідміняти в однині та множині. Читати, перекладати, аналізувати текст “In schola” на стор. 15 «Методичних рекомендацій». Виписати всі слова з тексту у словникових формах. Зробити добірку 20 прислів'їв, до складу яких входять іменники I-II відмін. Вивчити їх напам'ять.	4	6
7	Тема 7. Виписати зі словника прикметники I-II відмін та визначити їх основу. Утворити словосполучення іменників з прикметниками. Провідміняти утворені словосполучення. Читати, перекладати, аналізувати текст “De vera amicitia” на стор. 16 «Методичних рекомендацій».	2	6
	Змістовий модуль 2. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни. Система інфекта. Система перфекта.		
8.	Тема 8. Провідміняти дієслова кожної дієвідміни в теперішньому часі пасивного стану, перекласти утворені форми. Читати, перекладати, аналізувати форми слів та пояснити вживання відмінків при дієсловах у пасивному стані: текст “De Theseo et Ariadna” на стор. 30 «Методичних рекомендацій».	4	4
9.	Тема 9. Провідміняти дієслова в минулому часі недоконаного виду дійсного способу пасивного стану, виділити суфікс та закінчення, перекласти утворені форми.	2	4

	<p>Читати, перекладати, зробити граматичний аналіз тексту “De Romanis” на стор. 101, підр. Сторчової Т.В.</p> <p>Зробити добірку 20 латинських прислів'їв, до складу яких входять дієслова. Вивчити їх напам'ять.</p>		
10.	<p>Тема 10. Виписати зі словника дієслова, визначити їх дієвідміну та провідміняти в майбутньому часі недоконаного виду дійсного способу пасивного стану, виділити основу дієслів, суфікси та закінчення. перекласти утворені форми українською мовою.</p> <p>Читати, перекладати, виписати слова у початкових формах, зробити граматичний аналіз тексту “De perfidia Falisci” на стор. 33 «Методичних рекомендацій».</p>	2	4
11.	<p>Тема 11. Виписати зі словника іменники III відміни, визначити їх основу та тип: приголосний, голосний, мішаний. Пояснити правила визначення типу іменників.</p> <p>Читати, перекладати, аналізувати текст “De Iove” на стор. 19 «Методичних рекомендацій». Виписати слова зі словника у початкових формах. Вивчити напам'ять 15 латинських прислів'їв з іменниками III відміни.</p>	4	4
12.	<p>Тема 12. Утворити словосполучення іменників з прикметниками III відміни, перекласти рідною мовою, провідміняти в однині та множині.</p> <p>Читати, перекладати та аналізувати текст “De Rheno” на стор. 112, підр. Сторчової Т.В.</p> <p>Вивчити напам'ять 15 латинських прислів'їв, до складу яких входять прикметники I - III відмін.</p>	4	4
13.	<p>Тема 13. Тренувальні вправи на відмінювання іменників IV-V відмін та словосполучень іменників з прикметниками.</p> <p>Читати, перекладати, аналізувати текст “De domo Romana”, стор. 23 «Методичних рекомендацій».</p> <p>Прочитати та перекласти філософські роздуми Сенеки “De mutatione rerum” на стор. 24 «Методичних рекомендацій», зробити граматичний аналіз слів.</p>	2	4
14.	<p>Тема 14. Зі словника записати початкові форми дієслів та пояснити утворення перфектної основи.</p> <p>Вивчити напам'ять дієслова у чотирьох основних формах, що характеризують основні види перфекта.</p>	4	4

15.	Тема 15. Виписати зі словника дієслова у чотирьох основних формах, визначити основу перфекта та провідніяти дієслова у минулому, давноминулому та майбутньому часах доконаного виду активного стану. Виділити суфікси та закінчення. Перекласти утворені форми. Читати, перекладати, зробити аналіз тексту «De Prometheo», стор. 148, підр. Сторчової Т.В. Виписати зі словника слова в початкових формах та їх переклад.	4	4
16.	Тема 16. Тренувальні вправи на відмінювання дієслів в минулому, давноминулому та майбутньому часах доконаного виду пасивного стану. Читати, перекладати, аналізувати текст «De causa belli troiani» стор. 229, підр. Сторчової Т.В. Виписати дієслова у чотирьох основних формах, утворити дієприкметники.	2	6
	Разом	54	76

9. Методи навчання

- словесні: розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія (обмін думками);
- наочні: демонстрація таблиць та граматичного матеріалу, презентація дослідження з історії мови;
- практичні: тренувальні вправи, аналіз та переклад текстів, робота в групах.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності та всебічності.

- поточний контроль: усне опитування з метою перевірки теоретичного матеріалу та вправ, які були заплановані на аудиторну чи самостійну роботу (див. Питання для поточного контролю);
- підсумковий контроль: іспит (див. Питання для підсумкового контролю). Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Латинська мова» – це середнє арифметичне від суми балів за поточний та підсумковий контроль.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала	Критерії оцінювання результатів виконання завдань для самостійної роботи	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач освіти	
Відмінно	90-100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших здобувачів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує всі завдання, передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання завдань при самостійній роботі та роботи під час практичних занять (виконання вправ)
Добре	75-89	достатньо повно володіє теоретичним навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює та систематизує отриману інформацію, але допускає несуттєві неточності	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання, орієнтується у теорії латинської мови та може успішно використовувати її для виконання вправ.

Задовільно	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, потребує контролю при виконанні завдань.
Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички, здебільшого не здатний до самостійного виконання завдання.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного контролю

Змістовий модуль 1. Фонетика. Частини мови: іменник, прикметник, дієслово.

1. Що таке дифтонги?
2. Як читається буквосполучення *ti* перед голосним?
3. Які букви і буквосполучення зустрічаються тільки в грецьких словах?
4. Які склади можуть наголошуватись у багатоскладовому слові?
5. Яким є склад з дифтонгом (довгим чи коротким) та перед сполученням декількох приголосних?
6. Якими надрядковими знаками позначається довгий і короткий склад?

7. Які граматичні категорії мають іменники?
8. Скільки відмінків у латинській мові? Назвіть їх.
9. Скільки відмін іменників і як вони визначаються?
10. Як записуються іменники у словниках?
11. Як визначити основу іменника?
12. Які іменники належать до першої відміни?
13. Як відмінюються іменники другої відміни?
14. Яка словникова форма прикметників першої групи?
15. Як визначається основа прикметника?
16. Як відмінюються прикметники першої групи?
17. Які закінчення мають дієслова в неозначеній формі?
18. Як визначається основа та дієвідміна дієслова?
19. Як утворюється наказовий спосіб теперішнього часу?
20. Як утворюється теперішній час дійсного способу активного стану?

**Змістовий модуль 2. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни.
Система інфекта. Система перфекта.**

21. Як утворюється теперішній час дійсного способу пасивного стану?
22. Як утворюється минулий час недоконаного виду активного стану?
23. Як утворюється минулий час недоконаного виду пасивного стану?
24. Як перекладається пасивний стан рідною мовою?
25. Як утворюється майбутнього часу недоконаного виду дійсного способу активного стану?
26. Як утворюється майбутнього часу недоконаного виду дійсного способу пасивного стану?
27. Назвіть часи системи перфекта.
28. В яких чотирьох основних формах записується дієслово у словнику?
29. Для чого дієслово записується у словнику в чотирьох основних формах?
30. Як утворюється минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану?
31. Як утворюється давноминулий час дійсного способу активного стану?
32. Як утворюється майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану?
33. Як утворюється пасивний стан часів системи перфекта?
34. Яку має форму дієприкметник минулого часу пасивного стану?
35. Які іменники належать до четвертої відміни?
36. Як відмінюються іменники четвертої відміни?
37. Які іменники належать до п'ятої відміни?
38. Які особливості відмінювання іменники п'ятої відміни?
39. Які словосполучення з іменником *res* можете назвати?
40. Як вживаються особові займенники в реченнях?

Питання для підсумкового контролю

1. Виникнення та періодизація латинської мови.
2. Історія розвитку латинської мови.
3. Латинська абетка. Вимова голосних літер та дифтонгів.
4. Особливості вимови приголосних літер.
5. Вимова буквосполучень.
6. Диграфи ch, th, rh, ph у словах грецького походження, їх вимова.
7. Довгота та короткість складів.
8. Правила складоподілу і наголосу.
9. Граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок, відміна.
10. Словникова форма іменника. Запис іменників у словнику.
11. Вживання іменників з прийменниками (in, cum, ex, de).
12. I відміна іменників. Парадигма відмінювання.
13. II відміна іменників. Особливості відмінювання.
14. III відміна іменників. Групи іменників. Відмінювання іменників .
15. Прикметник. Граматичні категорії прикметника.
16. Прикметники I-II відмін. Їх узгодження з іменниками.
17. Прикметники III відміни. Особливості відмінювання.
18. Загальна характеристика дієслова. Основні категорії.
19. Поділ дієслів на дієвідміни. Визначення основи дієслова.
20. Утворення теперішнього часу активного стану.
21. Пасивний стан в латинській мові. Утворення теперішнього часу пасивного стану.
22. Утворення минулого часу недоконаного виду активного стану.
23. Утворення минулого часу недоконаного виду пасивного стану.
24. Вживання відмінків при дієсловах у пасивному стані. Способи перекладу пасивного стану рідною мовою.
25. Особливості утворення майбутнього часу недоконаного виду дійсного способу активного стану.
26. Утворення майбутнього часу недоконаного виду дійсного способу пасивного стану.
27. Наказовий спосіб. Заперечна форма наказового способу.
28. Чотири основні форми дієслова.
29. Три основи дієслова.
30. Основні види перфекта.
31. Утворення минулого часу доконаного виду дійсного способу активного стану.
32. Утворення давноминулого часу дійсного способу активного стану.
33. Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану.
34. Утворення пасивного стану часів системи перфекта.
35. Дієприкметник минулого часу пасивного стану.

36. Неправильне дієслово *sum, fui, - , esse*. Його вживання та відмінювання у часах системи інфекта та перфекта.
37. Іменники четвертої відміни. Особливості їх відмінювання.
38. Іменники п'ятої відміни. Словосполучення з іменником *res*.
39. Особові займенники. Вживання в реченнях та їх відмінювання.
40. Латинські крилаті вислови. Розказати напам'ять.

Тексти для підсумкового контролю

1. «*Lucilius et Syrus*» на стор. 42, підр. Сторчової Т.В.
2. «*In schola postra*», стор. 85, підр. Сторчової Т.В.
3. «*De Ulixе, viro audaci et prudenti*», стор. 113, підр. Сторчової Т.В.
4. Текст А на стор. 132, підр. Сторчової Т.В.
5. «*De Theseo et Ariadna*» на стор. 30 «Методичних рекомендацій».
6. «Кефей, Кассіопея та їхня донька Андромеда» на стор. 168, підр. Сторчової Т.В.
7. «*De causa belli troiani*» стор. 229, підр. Сторчової Т.В.
8. «*De vera amicitia*» на стор. 16 «Методичних рекомендацій».
9. «*De Prometheo*», стор. 148, підр. Сторчової Т.В.
10. «*De Troja capta*», стор. 215, підр. Сторчової Т.В.
11. «*De Romanis*» на стор. 101, підр. Сторчової Т.В.
12. «*De perfidia Falisci*» на стор. 33 «Методичних рекомендацій».
13. «*De Iove*» на стор. 19 «Методичних рекомендацій».
14. «*De domo Romana*», стор. 23 «Методичних рекомендацій».
15. «*De mutatione rerum*» на стор. 24 «Методичних рекомендацій».

Структура екзаменаційного білета

1. Дати відповідь на теоретичне питання з першого змістового модуля, навести приклади.
2. Дати відповідь на теоретичне питання з другого змістового модуля, навести приклади.
3. Прочитати, перекласти та зробити граматичний аналіз тексту. Розказати напам'ять латинські прислів'я.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході **поточного контролю** здобувач освіти може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля.

Підсумковий контроль ґрунтується на усній відповіді на питання для підсумкового контролю (див. Питання для підсумкового контролю). Відповідь під час іспиту оцінюється за 100-бальною шкалою.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Латинська мова» - це середнє арифметичне від суми балів за поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль																Підсумковий Контроль(іспит)	Загальна оцінка
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально - методичне забезпечення

1. Миронова Л. А., Григораш В. С. Методичні вказівки до курсу «Латинська мова» для студентів I курсу спеціальності 035 «Філологія» першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання. Одеса : Студія Печать, 2019. 33 с.
2. Миронова Л. А., Григораш В. С. Методичні рекомендації до курсу «Латинська мова» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 035 "Філологія". Одеса : ФОП Побута М.І., 2020. 36 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Латинська мова». Одеса: ОНУ, 2023. 25 с.
4. Силабус навчальної дисципліни «Латинська мова». Одеса: ОНУ, 2023.5 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Макар І.С., Любімова О.В. Латинська мова для студентів факультету іноземних мов: навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 192 с.
2. Паласюк Г.Б., Саварин Т.В., Ворона І.І., Федчишин Н.О. Латинська мова : Підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2021. 524 с.
3. Сторчова Т. В., Гуменюк Ж. Г. Латинська мова: підручник. Київ : Вид. дім «Слово», 2015. 512 с.
4. Ухаль М. М. Латинська мова : підручник. Ужгород : Говерла, 2017. 320 с.

Додаткова

1. Горецька Х. В. Латинська мова: навч. посібник. Львів : ЛТЕУ, 2019. 215 с.
2. Кривонос І.А., Шевченко С.П. Латинська мова: навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2021. 194 с.
3. Кудінова О.І. *Lingua Latina* (Латинська мова): Навчальний посібник з латинської мови для самостійної роботи студентів 1 курсу напрямів підготовки 6.020303 Філологія*, Філологія. Ізмаїл, 2015. 72 с.
4. Оленич Р., Оленич І.Р., Чернюх Б.В. Латинська мова : підручник для вузів. Львів : Світ, 2008. 472 с.
5. Сафроняк О., Волощук В., Волощук М. Латинська мова. Підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 457 с.
6. Ярцева Л. І. Латинська мова: навчальний посібник. Запоріжжя, 2020. 126 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт для вивчення латинської мови та культури: <http://linguaeterna.com/ua/>
2. Онлайн перекладач з латинської на українську: URL: <https://translate.google.com/?hl=uk&sl=la&tl=uk&op=translate>
3. Лінгвістична енциклопедія. URL: <https://linguapedia.info/uk/movi/latyn.html>
4. Сайт для вивчення латинської лексики за розділами. URL: <https://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>
5. Матеріали для вивчення латини: <https://latinitium.com/>
6. Beginning Latin: Grammar. URL: <https://www.usu.edu/markdamen/Latin1000/>
7. Cambridge Latin Course. URL: <https://www.clc.cambridgescp.com/home-clc>
8. English-Latin dictionary. URL: <https://www.online-latin-dictionary.com/>
9. Learn Latin. URL: <https://www.dicts.info/?learn=Latin>
10. Latin tutorial. URL: <https://www.latintutorial.com/>